

**Звіт про результати
аналізу Звіту Антимонопольного комітету України
за 2023 рік у частині, що впливає на виконання
державного бюджету**

Відповідальний:
Член Рахункової палати
Геннадій Пліс

ЗМІСТ

Вступне слово.....	3
Список скорочень.....	4
Преамбула.....	5
РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ.....	8
Нормативно-правові передумови складання звіту про діяльність Антимонопольного комітету України.....	8
Організація процесу формування звіту про діяльність Антимонопольного комітету України	9
Загальна характеристика Звіту Антимонопольного комітету України за 2023 рік.....	10
Стан планування діяльності, спрямованої на виконання основних завдань і повноважень Антимонопольного комітету України, та їх відображення у Звіті Антимонопольного комітету України за 2023 рік	10
Стан виконання заходів, спрямованих на реалізацію основних завдань і повноважень Антимонопольного комітету України, та повнота їх відображення у Звіті Антимонопольного комітету України за 2023 рік	12
• Стан відображення інформації щодо виконання основних завдань та повноважень Антимонопольного комітету України.....	12
• Стан відображення інформації щодо здійснення Антимонопольним комітетом України державного контролю, накладення штрафів, визначення їх розмірів та забезпечення сплати.....	16
• Стан відображення інформації щодо кадрового потенціалу Антимонопольного комітету України.....	19
• Стан відображення інформації щодо фінансового забезпечення Антимонопольного комітету України.....	19
Стан виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аналізу Звіту Антимонопольного комітету України за 2022 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету.....	20
ВИСНОВКИ.....	21
РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	22

Вступне слово

Згідно зі статтею 42 Конституції України зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція не допускаються.

Забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності законодавчо закріплено за Антимонопольним комітетом України, діяльність якого спрямована на запобігання монополізації ринків та формування конкурентного середовища, стимулювання покращення якості виготовленої продукції, виконаних робіт та наданих послуг, впровадження суб'єктами господарювання інновацій та зниження цін.

Звіт Антимонопольного комітету про його діяльність щорічно розглядається на засіданні Верховної Ради України.

Згідно з Регламентом Верховної Ради України звіт Антимонопольного комітету України перед презентацією у сесійній залі надається Рахунковій палаті для попереднього аналізу в частині впливу на виконання Державного бюджету України.

Парламент і суспільство загалом зацікавлені в отриманні інформації про результати діяльності Антимонопольного комітету України. Насамперед інтерес викликає інформація щодо забезпечення Антимонопольним комітетом України конкурентоспроможності української продукції, якості товарів, робіт та послуг.

З огляду на викладене Рахункова палата згідно зі статтею 7 Закону України «Про Рахункову палату» здійснила попередній аналіз Звіту Антимонопольного комітету України за 2023 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету.

Член Рахункової палати

Геннадій ПЛІС

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АМКУ, Комітет	Антимонопольний комітет України
Бюджетний кодекс	Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI
Закон 3659	Закон України від 26 листопада 1993 р. № 3659-XII «Про Антимонопольний комітет України»
Закон 2210	Закон України від 11 січня 2001 р. № 2210-III «Про захист економічної конкуренції»
Звіт АМКУ за 2022 рік	Звіт Антимонопольного комітету України за 2022 рік, затверджений розпорядженням Антимонопольного комітету України від 14 березня 2023 р. № 6-рп
Звіт АМКУ за 2023 рік	Звіт Антимонопольного комітету України за 2023 рік, затверджений розпорядженням Антимонопольного комітету України від 14 березня 2024 р. № 13-рп
Контрольний захід, аналіз	Аналіз Звіту Антимонопольного комітету України за 2023 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я України
МТВ	Міжобласне територіальне відділення АМКУ
Наказ 1251	Наказ МОЗ від 19.07.2022 № 1251 «Про затвердження Змін до Порядку припинення дії реєстраційного посвідчення на лікарський засіб», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 29 липня 2022 р. за № 859/38195
Наказ 668	Наказ МОЗ від 08.04.2023 № 668 «Про затвердження Змін до Порядку припинення дії реєстраційного посвідчення на лікарський засіб та Положення про Комісію Міністерства охорони здоров'я України з припинення дії реєстраційного посвідчення на лікарський засіб», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 26 квітня 2023 р. за № 682/39738
Національна економічна стратегія	Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179
ОЕСР	Організація економічного співробітництва та розвитку
План дій Уряду на 2023 рік	План дій Уряду на 2023 рік, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 р. № 221-р
План роботи АМКУ на 2023 рік	План роботи Антимонопольного комітету України на 2023 рік, затверджений наказом Голови АМКУ від 16.02.2023 № 11-ОД
Порядок 17	Порядок розрахунку економічного ефекту від заходів з контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції структурних підрозділів апарату та територіальних відділень Антимонопольного комітету України, затверджений наказом Голови Антимонопольного комітету України від 22 лютого 2018 р. № 17
Постанова 85	Постанова Кабінету Міністрів України від 05 квітня 2014 р. № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів»
Пріоритети АМКУ	Пріоритетні напрями роботи Антимонопольного комітету України у 2023 році
Регламент АМКУ	Регламент Антимонопольного комітету України, затверджений розпорядженням АМКУ від 12 лютого 2002 р. № 25-р

Преамбула

Звіт про результати аналізу Звіту Антимонопольного комітету України за 2023 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету, буде надіслано Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України та Антимонопольному комітету України.

Мета контрольного заходу: встановлення повноти висвітлення у Звіті АМКУ результатів його діяльності у 2023 році в частині, що впливає на виконання державного бюджету.

Предмет контрольного заходу: Звіт АМКУ за 2023 рік та пов'язані з його змістом нормативно-правові, організаційно-розпорядчі, інші акти та документи щодо участі АМКУ у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині:

- здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції;

- контролю за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій;

- сприяння розвитку добросовісної конкуренції;

- методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції;

- здійснення контролю за створенням конкурентного середовища та захистом конкуренції у сфері публічних закупівель;

- проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції та інші питання, пов'язані з діяльністю АМКУ;

- кошти Державного бюджету України, отримані у 2023 році Комітетом за бюджетною програмою 6011010 «Керівництво та управління у сфері конкурентної політики, контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції», в частині надходження до спеціального фонду АМКУ плати, що справляється для відшкодування витрат, пов'язаних із розглядом заяв про надання дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання та висновків, відповідно до частини четвертої статті 28 Закону 3659;

- статистична, фінансова, бюджетна, управлінська звітність та інша інформація щодо діяльності АМКУ.

Обсяг контрольного заходу:

Контрольний захід планувався та виконувався таким чином, щоб отримати високий рівень впевненості щодо аудиторського завдання.

Період, що підлягав аналізу: 2023 рік.

Об'єкт контролю: АМКУ.

Обмежень щодо контрольного заходу немає.

Застосовувані стандарти контрольного заходу та рівень впевненості:

Контрольний захід проведено за аналогією до Методології проведення аудиту відповідності, затвердженої рішенням Рахункової палати 06.06.2023 за № 12-3. Результати цього контрольного заходу дають підстави висловити обґрунтовану впевненість.

Відповідальність відповідальної сторони:

Комітетом надано запевнення у зв'язку зі здійсненням аналізу Звіту АМКУ за 2023 рік з метою надання Рахунковою палатою висновку щодо відповідності предмета аналізу визначеним критеріям. Підтверджено, що контрольній групі Рахункової палати надано доступ до всієї відомої інформації про предмет аналізу, такої як записи, документація, звітність тощо, а також додаткову інформацію, щодо якої зверталися до АМКУ з метою здійснення аналізу.

АМКУ надав контрольній групі Рахункової палати інформацію про всі відомі випадки недотримання вимог або можливого недотримання вимог законодавчих і нормативних актів, вплив яких має бути розглянутий під час підготовки інформації про предмет аналізу.

Представлено інформацію про результати оцінювання ризиків та проблем, що стосуються предмета аналізу АМКУ.

Відповідальність Рахункової палати за контрольний захід:

Нашими цілями є отримання обґрунтованої впевненості, що предмет контрольного заходу відповідає в усіх суттєвих аспектах критеріям контрольного заходу, та формування звіту аудитора.

- Член Рахункової палати несе відповідальність за надання аудиторського звіту на основі прийнятних та надійних аудиторських доказів, отриманих у достатній кількості під час контрольного заходу.

- Контрольний захід проводився за аналогією до Методології проведення аудиту відповідності, затвердженої рішенням Рахункової палати 06.06.2023 за № 12-3. Згідно з вимогами стандартів член Рахункової палати, а також члени контрольної групи контрольного заходу зобов'язані дотримуватись визначених етичних вимог, а також планувати та проводити аналіз так, щоб отримати обґрунтовану впевненість у тому, що предмет контрольного заходу відповідає критеріям контрольного заходу.

- Під час контрольного заходу Рахункова палата здійснила аудиторські процедури тестування на відповідність підготовки інформації про предмет контрольного заходу вимогам визначених критеріїв контрольного заходу. Процедури були обрані на основі професійного судження, яке включає також оцінку ризиків суттєвої невідповідності, спричиненої шахрайством або

помилками. Виконані аудиторські процедури, на нашу думку, є доречними в таких обставинах. Проведені аудиторські процедури є доцільними за таких обставин.

Критерії контрольного заходу

Щодо планування заходів, спрямованих на виконання завдань та повноважень АМКУ:

- стратегії, довго- та короткострокові плани роботи АМКУ, річні плани роботи структурних підрозділів, внутрішні правила, процедури та процеси АМКУ затверджені;
- очікувані результати виконання передбачених плановими документами завдань та повноважень досягнуто.

Щодо повноти висвітлення у Звіті АМКУ за 2023 рік результатів виконання завдань та повноважень АМКУ:

- результати виконання повноважень АМКУ у 2023 році повною мірою висвітлені у Звіті АМКУ за 2023 рік;
- результативні показники, які характеризують стан виконання запланованих заходів, повною мірою відображені у Звіті АМКУ за 2023 рік;
- результати фінансової діяльності АМКУ в частині, що впливає на виконання державного бюджету, відображені у Звіті АМКУ за 2023 рік та відповідають даним фінансової звітності.

Використані методи контрольного заходу

Узагальнення, систематизація, аналіз та порівняння нормативних, організаційно-розпорядчих документів АМКУ, внутрішніх правил, процедур та процесів АМКУ	Отримання впевненості у повноті врегулювання нормативними, організаційно-розпорядчими документами АМКУ процесів функціонування системи, наділення учасників достатніми повноваженнями
Аналіз методів організації роботи об'єкта контрольного заходу щодо формування Звіту АМКУ за 2023 рік	Оцінка можливості державного органу забезпечити процес отримання якісної інформації щодо стану його діяльності у 2023 році та повноти її відображення у Звіті АМКУ за 2023 рік
Проведення опитувань (анкетування) та інтерв'ю, отримання пояснень посадових осіб	Отримання підтвердження інформації, відображеної у Звіті АМКУ за 2023 рік
Аналітичні розрахунки, порівняння, фактична і документальна перевірка, підтвердження, спостереження, перевірка механічної точності	Отримання додаткової впевненості щодо процесів функціонування системи, достовірності зібраних під час контрольного заходу доказів

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ

Нормативно-правові передумови складання звіту про діяльність Антимонопольного комітету України

Комітет є державним органом зі спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель, що визначено статтею 1 Закону 3659. АМКУ підконтрольний Президентові України та підзвітний Верховній Раді України (стаття 2 Закону 3659).

Основні завдання Антимонопольного комітету України

Згідно із Законом 3659 до основних завдань АМКУ належить участь у формуванні та реалізації конкурентної політики, зокрема:

- здійснення державного контролю за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, забезпечення рівності суб'єктів господарювання перед законом, пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства про економічну конкуренцію;
- здійснення моніторингу концентрації та узгоджених дій суб'єктів господарювання та забезпечення дотримання конкурентного законодавства під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються або реалізуються суб'єктами природних монополій;
- сприяння розвитку добросовісної конкуренції;
- здійснення методичного забезпечення застосування законодавства про захист конкуренції;
- моніторинг створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері державних закупівель;
- контроль державної допомоги суб'єктам господарювання та оцінка її допустимості для конкуренції.

Вимоги до звітності

Статтею 20¹ Закону 3659 визначено, що Комітет щороку до 15 березня подає¹ до Верховної Ради України звіт про свою діяльність, який на засіданні Верховної Ради України представляє Голова АМКУ. Проте АМКУ звіт про свою діяльність найменовано, як Звіт Антимонопольного комітету України за 2023 рік.

Крім того, частиною четвертою статті 232¹ Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI, передбачено надсилання² Звіту АМКУ за 2023 рік до Рахункової палати протягом

---

¹ Звіт АМКУ за 2023 рік надіслано до Верховної Ради України листом Комітету від 15.03.2024 № 100-29.1/01-2596е.

² Звіт АМКУ за 2023 рік надіслано до Рахункової палати листом Верховної Ради України від 08.03.2024 № 06/05-2024/59945).

п'яти днів з дня його отримання. Рахункова палата відповідає за підготовку попереднього аналізу звіту, зокрема, щодо його впливу на виконання Державного бюджету України. Подібні положення містить і Закон України «Про Рахункову палату»: Рахункова палата здійснює попередній аналіз Звіту до розгляду на засіданнях комітетів Верховної Ради та на пленарних засіданнях у частині, що впливає на виконання державного бюджету (п. 6 частини першої статті 7 цього Закону).

Організація процесу формування звіту про діяльність Антимонопольного комітету України

Закон 3659 не визначає жодних вимог до форми чи змісту річного звіту, зокрема щодо структури, обсягу чи конкретних деталей діяльності Комітету.

Не встановлено вимог і щодо порівняння фактичних показників із плановими чи з показниками попередніх періодів, здійснення аналізу законодавчих прогалин чи надання пропозицій щодо їх усунення.

Аналіз засвідчив, що порядок формування звіту про діяльність Комітету та подання його до Верховної Ради України також не врегульовано Регламентом АМКУ. Окремого порядку, процесу, положення чи методики формування звіту про діяльність Комітету не розроблено.

Формування Звіту АМКУ за 2023 рік здійснювалось наступним чином:

Розпорядженням Голови Комітету від 27 грудня 2023 року № 13-01/838 зобов'язано керівників самостійних структурних підрозділів та МТВ надати Управлінню економічного аналізу відповідну інформацію для включення до Звіту АМКУ за 2023 рік

Управління економічного аналізу за результатами опрацювання інформації підготувало проєкт Звіту АМКУ за 2023 рік та надало його для розгляду на засіданні Комітету.

Розпорядженням Голови Комітету від 14 березня 2024 року № 13-рп затверджено Звіт АМКУ за 2023 рік, який надіслано³ до Верховної Ради України

Отже, формування Звіту АМКУ за 2023 рік здійснювалось без визначення конкретних вимог до цього документа, оскільки ні Закон 3659, ні внутрішні акти Комітету не містять таких положень.

³ Лист АМКУ від 15.03.2024 № 100-29.1/01-2596є.

Загальна характеристика Звіту Антимонопольного комітету України за 2023 рік

Звіт АМКУ за 2023 рік викладений на 108 сторінках і має таку структуру: Вступне слово, Огляд 2023, Пріоритети 2023 та п'ять комплексних розділів, які складаються з шістнадцяти підрозділів:

1. Стан конкуренції в Україні:

- Сфера паливно-енергетичного комплексу та комунальних послуг;
- Сфера товарів;
- Сфера послуг.

2. Сприяння розвитку конкуренції:

- Законопроектна та нормотворча робота;
- Взаємодія з громадськістю;
- Звернення громадян та запити на публічну інформацію.

3. Правозастосування:

- Контроль за концентрацією та узгодженими діями;
- Контроль порушень у сфері захисту від недобросовісної конкуренції;
- Моніторинг і контроль державної допомоги;
- Діяльність АМКУ як органу оскарження у сфері публічних закупівель;
- Антиконтурентні узгоджені дії;
- Контроль за виконанням рішень.

4. Партнерство та команда:

- Міжнародна діяльність;
- Кадровий потенціал.

5. Бюджетна програма:

- Показники 2023;
- Фінансове, технічне та інформаційне забезпечення.

Звіт завершується розділом про Пріоритети АМКУ на 2024 рік.

У Звіті АМКУ за 2023 рік широко використовується інфографіка, зокрема таблиці, діаграми, графіки та малюнки, що допомагає швидко сприймати інформацію.

Стан планування діяльності, спрямованої на виконання основних завдань і повноважень Антимонопольного комітету України, та їх відображення у Звіті Антимонопольного комітету України за 2023 рік

План діяльності на середньостроковий період у 2023 році Комітетом не розроблявся та не затверджувався. Водночас для реалізації визначених законодавством завдань і повноважень, АМКУ на засіданні 29 грудня 2022 року

визначив пріоритети своєї діяльності, які зазначено у Звіті АМКУ за 2023 рік (стор. 10–13). Інформація про пріоритети міститься у таблиці 1.

Таблиця 1

Пріоритети АМКУ на 2023 рік

Адвокатування та/або виявлення й припинення порушень конкурентного законодавства на ринках банківських та фінансових послуг
Адвокатування та/або виявлення й припинення порушень конкурентного законодавства на ринках світлих нафтопродуктів (пального)
Адвокатування та/або виявлення й припинення порушень конкурентного законодавства на енергетичних ринках (електрична енергія та природний газ)
Виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у сфері приватизації державного майна через конкурсні процедури
Дослідження стану конкуренції на ринках будівельних матеріалів
Нормативно-правове забезпечення та адвокатування системи моніторингу і контролю державної допомоги суб'єктам господарювання
Посилення співпраці з конкурентними відомствами держав – членів ЄС

Для виконання цих пріоритетів 16 лютого 2023 року АМКУ затвердив план роботи на 2023 рік. Кожен з пріоритетних напрямів діяльності передбачав виконання від одного до п'яти заходів (дослідження ринку, прийняття рішень, розробка нормативно-правової бази тощо). Всього затверджено 18 заходів, при цьому кінцевий термін виконання чотирнадцяти з них (77%) – до 29 грудня 2023 року.

У плані не визначено очікуваних результатів для кожного заходу та відповідальних виконавців, чим не дотримано вимог, окреслених у дорученні Голови Комітету⁴.

Невизначеність очікуваних результатів унеможливила проведення порівняльного аналізу їх досягнення та відображення у Звіті АМКУ за 2023 рік.

Внаслідок невстановлення конкретних кількісних та якісних показників у Плані роботи АМКУ на 2023 рік ускладнено аналіз інформації, представленої у Звіті АМКУ за 2023 рік, та надання об'єктивної оцінки повноти їх виконання.

При цьому у Звіті АМКУ за 2023 рік застосовано порівняний підхід при аналізі фактичних результатів діяльності за 2023 та 2022 роки.

⁴ Доручення Голови АМКУ від 05.01.2023 р. № 13-01/3.

Стан виконання заходів, спрямованих на реалізацію основних завдань і повноважень Антимонопольного комітету України, та повнота їх відображення у Звіті Антимонопольного комітету України за 2023 рік

Стан відображення інформації щодо виконання основних завдань та повноважень Антимонопольного комітету України

Повнота відображення

Інформація у Звіті АМКУ за 2023 рік містить огляд завдань і повноважень Комітету, але системного викладення, передбаченого Законом 3659, не забезпечено. Результати діяльності розпорошені по розділах, що заважає їх цілісному сприйняттю. Лише два з шести основних завдань, визначених Законом 3659, мають систематизовану інформацію.

Приклад: інформація про державний контроль за дотриманням конкурентного законодавства та сприяння добросовісній конкуренції розміщена на сторінках 15-39, 41-46, 61-65, 81-89 та 91-94 Звіту АМКУ за 2023 рік.

Крім того, у Звіті АМКУ за 2023 рік не висвітлено інформації про стан виконання заходів, визначених у Національній економічній стратегії та Плані дій Уряду на 2023 рік.

Розпорошення та нерозкриття окремої інформації про виконання протягом року законодавчо визначених завдань Комітету ускладнює оцінку повноти їх виконання та відображення у Звіті АМКУ за 2023 рік.

Водночас для покращення доступності сприйняття інформації Комітет розмістив інтерактивні посилання в електронній версії Звіту АМКУ за 2023 рік, за допомогою яких можна здійснити перехід на потрібну інформацію для більш детального її вивчення.

Показники ефективності

У Звіті АМКУ за 2023 рік представлено п'ять показників ефективності. Аудитори не отримали обґрунтованої впевненості щодо повноти відображення у Звіті АМКУ за 2023 рік інформації за двома із них.

Зокрема, у Звіті АМКУ за 2023 рік не розкрито інформації щодо публічних закупівель, за якими виявлено змову під час проведення торгів у сумі 5,0 млрд гривень.

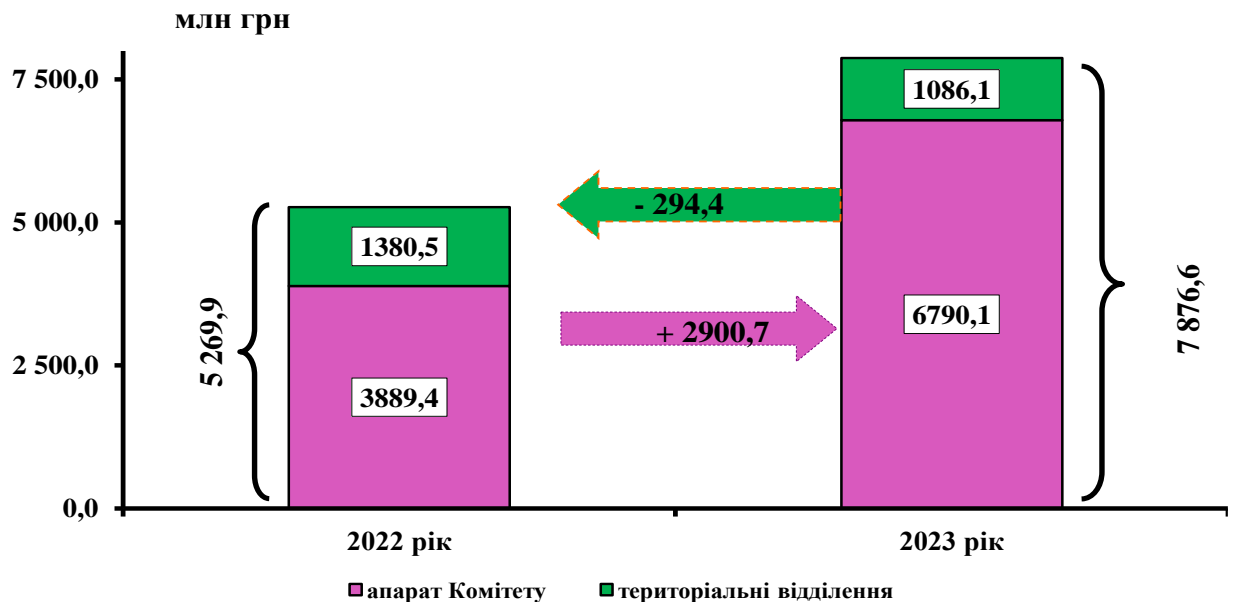
Також недостатньо обґрунтованою є інформація про **розмір економічного ефекту (7,9 млрд грн) та методика його розрахунку.**

Так, розмір економічного ефекту визначався АМКУ розрахунково, відповідно до Порядку 17: визначається в разі фактичного припинення чи запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції за умови

встановлення причинно-наслідкового зв'язку із вжитими заходами органів Комітету.

У 2023 році структурними підрозділами та МТВ АМКУ проведено 344 розрахунки економічного ефекту на суму 7876,6 млн гривень. Порівняно з попереднім роком розмір економічного ефекту зріс на 49,5 відсотка. Розбивка цього приросту демонструє суттєве зростання саме всередині структурних підрозділів апарату, що контрастує зі зниженням у МТВ (див. діаграму 1).

Діаграма 1. Структура розміру економічного ефекту

Слід зазначити, що при визначенні АМКУ економічного ефекту як показника якісної оцінки заходів контролю за дотриманням конкурентного законодавства (стор. 99 Звіту АМКУ за 2023 рік), цей показник не планувався як результативний показник діяльності Комітету у паспорті бюджетної програми за КПКВК 6011010.

Розмір економічного ефекту визначений структурними підрозділами апарату Комітету у сумі 6 790,1 млн грн (86,2 відс.) за 18 припиненими порушеннями, а МТВ – 1 086,1 млн грн (13,8 відс.) за 326 припиненими порушеннями.

При цьому розмір економічного ефекту у сумі 6 630,9 млн грн, або 84,2 відс. загального обсягу, розраховано за результатами виконання рекомендацій Комітету за одним випадком.

Так, за результатами здійсненого у середині 2022 року аналізу розміщеного МОЗ для обговорення на офіційному вебсайті проекту наказу «Про затвердження Змін до Порядку припинення дії реєстраційного посвідчення на лікарський засіб»⁵,

⁵ Затверджений наказом МОЗ від 05.08.2020 № 1801 «Про затвердження Порядку припинення дії реєстраційного посвідчення на лікарський засіб та Положення про Комісію

Комітетом надано МОЗ відповідні зауваження⁶. У Наказі 1251 МОЗ частково враховані зауваження Комітету.

У подальшому Комітет відповідно до покладених на нього завдань та повноважень, визначених статтями 3 та 7 Закону 3659, з метою здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції та подолання можливої неефективної конкуренції на ринках лікарських засобів надав МОЗ рекомендації від 22.11.2022 № 5-рк.

МОЗ Наказом 668 внесено зміни до Порядку припинення дії реєстраційного посвідчення на лікарський засіб, якими враховано надані АМКУ рекомендації.

Згідно з пунктом 1.5 Порядку 17 економічний ефект визнається від фактичного припинення, запобігання (попередження), усунення негативних наслідків, зокрема, за результатами виконання рекомендацій Комітету, які передбачають вжиття ефективних, конкретних заходів, спрямованих на обмеження монополізму, розвиток конкуренції та запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

За поясненням АМКУ, надані рекомендації стосувалися запобігання негативним наслідкам для конкуренції всього ринку лікарських засобів, обсяг якого формується з пропозицій виробників та імпортерів, які здійснюють реалізацію лікарських засобів на внутрішній ринок України. Датою впливу застосованих Комітетом заходів для запобігання виникненню негативних наслідків для конкуренції на ринках лікарських засобів є 19.07.2022 – дата затвердження Наказу 1251.

Відповідно до пункту 2.5 Порядку 17 економічний ефект (Е) розраховується за формулою: $E = V * 5\%$,

де V – обсяг ринку, на якому поновлено належні умови конкуренції, протягом періоду, за який подається інформація про розмір економічного ефекту (але не більше одного року з моменту фактичного поновлення умов конкуренції).

У цьому випадку обсягом ринку є обсяг роздрібної реалізації та шпитальних закупівель лікарських засобів (як імпортного, так і вітчизняного виробництва) у грошовому виразі.

Для розрахунку економічного ефекту АМКУ обрано такий період: серпень 2022 – липень 2023 року. Обсяг внутрішнього ринку у грошовому виразі (реалізовано лікарських засобів) в цьому періоді, за даними маркетингових досліджень фармацевтичного ринку, здійснених ТОВ «Моріон»⁷, становив 132 618,2 млн гривень.

Міністерства охорони здоров'я України з припинення дії реєстраційного посвідчення на лікарський засіб», зареєстрованим у Мін'юсті 28.10.2020 за № 1062/35345.

⁶ Лист АМКУ від 01.07.2022 № 126-/01-822є.

⁷ Лист ТОВ «Моріон» від 28.08.2023 № 27.

У результаті АМКУ розраховано економічний ефект у сумі 6 630, 9 млн гривень (132 618,2 млн грн * 5 відс.).

При цьому при розрахунку АМКУ економічного ефекту не враховано, що перше часткове врахування МОЗ рекомендацій АМКУ відбулось у липні 2022 року (при виданні МОЗ Наказу № 1251), остаточне – наприкінці квітня 2023 року, шляхом видання Наказу № 668.

Слід зазначити, що розрахунок економічного ефекту здійснено АМКУ, зокрема, з урахуванням попереднього звітного періоду: серпень – грудень 2022 року, тоді як звіт має стосуватися результатів діяльності АМКУ в 2023 році.

Відповідно до пункту 1.4 Порядку 17 економічний ефект визнається за умови фактичного припинення чи запобігання порушенням (діям, які містять ознаки порушень) законодавства про захист економічної конкуренції шляхом застосування заходів Комітету незалежно від статусу судового оскарження чи сплати штрафу. Отже, розрахований АМКУ економічний ефект не підлягає коригуванню на відповідну суму за рішеннями Комітету, які визнані судами повністю або частково недійсними.

При цьому у 2023 році загальний обсяг скасованих судами штрафних санкцій АМКУ становив 811,89 млн грн (за рішеннями Комітету, прийнятими у 2019–2022 роках).

Таким чином, є ризик у частині правильності розрахунку економічного ефекту АМКУ через неоднозначне тлумачення розрахункового періоду, неврахування визнаних судами недійсними рішень Комітету та включення до розрахунку показників попереднього звітного періоду.

Оцінка результативних показників

У Звіті АМКУ за 2023 рік (стор. 98-107) відображено стан виконання окремих результативних показників діяльності АМКУ порівняно з попередніми роками.

При цьому інформації про стан виконання результативних показників паспорта бюджетної програми немає.

Комітетом у Звіті АМКУ за 2023 рік відображено інформацію про опрацювання органам АМКУ 596 заяв на концентрацію та 57 заяв на узгоджені дії: 254 заяви на концентрацію повернені заявникам без розгляду або учасники відмовилися від здійснення концентрації до прийняття рішення Комітетом та 34 заяви на узгоджені дії залишено без розгляду. Отже, Комітетом фактично розглянуто 342 та 23 заяви відповідно.

Водночас у Звіті про виконання паспорта бюджетної програми вказано про виконання результативних показників «Кількість розглянутих заяв (випадків) про концентрацію суб'єкту господарювання» – 596 та «Кількість розглянутих заяв (випадків) про узгоджені дії» – 57.

Це призвело до некоректного відображення інформації про стан виконання результативних показників як у Звіті АМКУ за 2023 рік, так і Звіті про виконання паспорта бюджетної програми.

Стан відображення інформації щодо здійснення Антимонопольним комітетом України державного контролю, накладення штрафів, визначення їх розмірів та забезпечення сплати

Штрафні санкції

Найбільший обсяг штрафних санкцій накладено АМКУ за зловживання монопольним становищем та антиконкурентні узгоджені дії. У 2023 році Комітетом оштрафовано порушників загалом на суму 2 585,9 млн грн, що на 2028,0 млн грн більше, ніж у 2022 році, та на 4651,3 млн грн менше, ніж у 2021.

Інформація про застосовані АМКУ до учасників ринку штрафні санкції у сфері економічної конкуренції наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Застосовані АМКУ штрафні санкції у сфері економічної конкуренції

(млн грн)

Кваліфікація порушення	Сума штрафів, накладених за роками:				Відх. (+,-)
	2023		2022		
	млн грн	відс.	млн грн	відс.	млн грн
Зловживання монопольним становищем	1762,2	68,2	13,4	2,4	+1748,8
Антиконкурентні узгоджені дії	618,9	23,9	372,2	66,7	+246,7
Концентрація та узгоджені дії (без дозволів/невик. вимог)	94,8	3,7	10,9	2,0	+83,9
Інформаційні порушення	68,4	2,6	75,9	13,6	-7,5
Недобросовісна конкуренція	40,9	1,6	85,4	15,3	-44,5
Невиконання рішень	0,7	0,0	-	-	+0,7
Інші порушення	-	-	0,1	0,0	-0,1
Разом	2585,9	100,0	557,9	100,0	+2028,0

Отже, у 2023 році відбулось значне зростання суми штрафів за зловживання монопольним становищем (68,2 відс. загальної суми штрафів), при цьому помітно зменшилося накладення штрафів за антиконкурентні узгоджені дії порівняно з попереднім роком.

Оцінка надходжень від сплати штрафних санкцій

Наведена у Звіті АМКУ за 2023 рік інформація свідчить про низький рівень надходжень до державного бюджету від сплати порушниками штрафних санкцій.

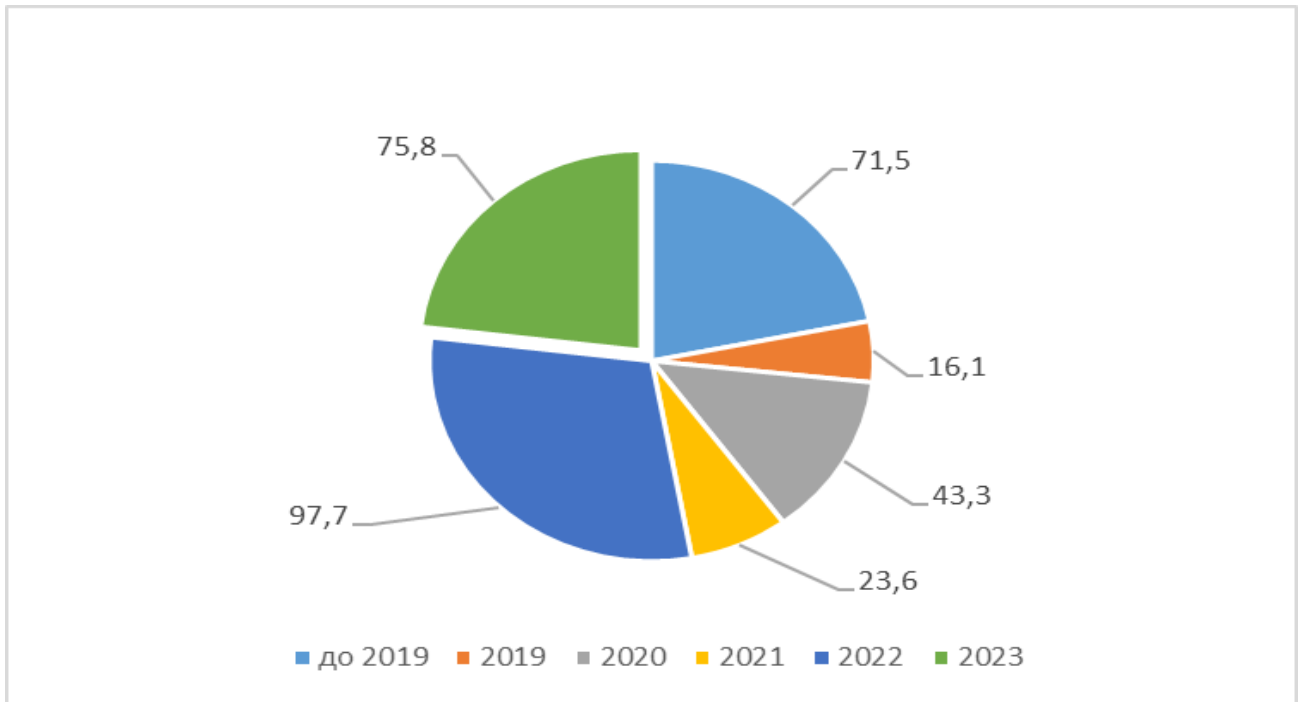

Загалом у 2023 році надходження до державного бюджету у вигляді штрафних санкцій становили 328,0 млн грн, або на 2,6 млн грн (0,8 відс.)⁸ менше від 2022 року: штрафи – 248,7 млн грн (або 75,8 відс.), пеня – 79,2 млн грн (або 24,2 відс.)⁹.

Із загальної суми надходжень до державного бюджету у вигляді штрафних санкцій, 75,8 млн грн надійшли за рішеннями, прийнятими АМКУ в 2023 році, 252,2 млн грн – за рішеннями попередніх років.

Структура сплачених у 2023 році штрафних санкцій за датою прийняття рішень АМКУ наведена у діаграмі 2.

Діаграма 2. Структура штрафних санкцій, сплачених у 2023 році, за датою прийняття рішень АМКУ, млн грн

Оцінка виконання рішень

У Звіті АМКУ за 2023 рік вказано неповну інформацію про кількість рішень АМКУ, визнаних у 2023 році судами недійсними. Інформації про загальний обсяг скасованих судами штрафних санкцій АМКУ на суму 811,89 млн грн не наведено.

Зокрема, зазначається про прийняття АМКУ 651 рішення про накладення штрафів та/або встановлення зобов'язань, оскарження в судах 126 рішень,

⁸ На стор. 99 Звіту АМКУ за 2023 рік зазначено про 0,7 відс. відхилення, що є технічною помилкою.

⁹ Службова записка юридичного департаменту від 06.05.2024 № 300-220/3386.

визнання недійсними 26 рішень. Обсяг сум штрафних санкцій за цими рішеннями у Звіті АМКУ за 2023 рік не відображено.

Довідково. За поясненням АМКУ, у 2023 році в судовому порядку скасовано 27 рішень органів Комітету, які винесені у 2019–2022 роках, на загальну суму 811,89 млн гривень.

Оскарження суб'єктами господарювання у судових органах спричинено, зокрема, застосуванням неправильних методів розрахунку штрафних санкцій АМКУ.

Наприклад: АМКУ здійснено нарахування ТОВ «Ерлайт» 10 відс. доходу згідно з Податковою декларацією з податку на прибуток підприємства за 2019 рік (уточнююча) замість проведення розрахунку штрафних санкцій за даними форми № 2 «Звіт про фінансові результати за 2019 рік», відповідно до яких чистий дохід ТОВ «Ерлайт» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становив 32 277,0 тис. грн, чим не дотримано положень абзацу другого частини другої статті 52 Закону 2210. Як наслідок, рішенням Верховного Суду¹⁰ від 30 травня 2023 року № 910/4192/21 за позовом ТОВ «Ерлайт» скасовано рішення АМКУ від 24 грудня 2020 № 813-р «Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладання штрафу» щодо накладання штрафних санкцій на загальну суму 13,9 млн гривень.

Виконавчі провадження

У Звіті АМКУ за 2023 рік наведено неповну інформацію про результати виконавчих проваджень у частині надходження коштів до Державного бюджету України.

Зокрема, зазначено: загальна сума виконавчих проваджень, які знаходилися на виконанні у відділах державної виконавчої служби, становила 3,6 млрд гривень.

Інформація про кількість виконавчих проваджень на початок і кінець звітного періоду наведена в таблиці 3.

Таблиця 3

Структура виконавчих проваджень

(од.)

Показник	Станом на 01.01.2023	Станом на 31.12.2023
Кількість виконавчих проваджень,	968	1056
У т.ч. зі стягнення:		
штрафів та пені, зобов'язань виконати рішення Комітету	607	611
судового збору	361	445

¹⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111249407>.

За результатами примусового виконання рішень у 2023 році закінчено 104 провадження на загальну суму 337,2 млн гривень.

При цьому інформації про надходження коштів до державного бюджету за результатами примусового виконання рішень у Звіті АМКУ за 2023 рік не відображено.

Під час проведення аналізу Комітетом надано інформацію про стягнення органами державної виконавчої служби штрафів та пені у сумі 82,0 млн гривень.

Слід зазначити, що назва підрозділу «Виконавчі провадження Комітету» у Звіті АМКУ за 2023 рік є некоректною, оскільки примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби та приватних виконавців.

Стан відображення інформації щодо кадрового потенціалу Антимонопольного комітету України

У Звіті АМКУ за 2023 рік некоректно наведено інформацію про рівень освіти та науковий ступень працівників в апараті та МТВ.

Зазначено, що в центральному апараті працювало 103 особи з економічною освітою (40 відс.), 117 осіб – з юридичною (46 відс.) та 10 осіб (4 відсотки) – із науковим ступенем, разом 230 працівників. У МТВ працювало 112 осіб з економічною освітою (43 відс.), 102 особи – з юридичною (39 відс.) та 5 осіб (2 відс.) – із науковим ступенем, разом 219 працівників.

У Звіті АМКУ за 2023 рік наведено неповну інформацію про освіту решти працівників, оскільки в апараті АМКУ фактично працювало 255 осіб, МТВ – 262 особи.

Стан відображення інформації щодо фінансового забезпечення Антимонопольного комітету України

Наведені у Звіті АМКУ за 2023 рік дані відповідають даним бюджетної та фінансової звітності Комітету за 2023 рік.

Водночас при обґрунтуванні не використаних АМКУ у 2023 році асигнувань, які виникли у результаті економічного використання коштів за загальним фондом державного бюджету, їх суму (6,7 млн грн) не вказано.

За спеціальним фондом державного бюджету надходження становили 8,5 млн гривень. Інформація щодо надходження коштів наведена у таблиці 4.

**Структура надходження коштів за спеціальним фондом
державного бюджету у 2022–2023 роках**

(тис. грн)

Найменування	2022 рік	2023 рік	Різниця
Плата за відшкодування витрат, пов'язаних із розглядом заяв про надання дозволу на концентрацію	8 812,9	7 694,5	-1 118,4
Плата за відшкодування витрат, пов'язаних із розглядом заяв про надання дозволу на узгоджені дії	397,8	459,0	+61,2
Плата за відшкодування витрат, пов'язаних із розглядом заяв про надання висновків відповідно до статей 14 та 29 Закону 2210	214,2	258,4	+44,2
Інші надходження (оренда, реалізація майна тощо)	270,9	97,0	-173,9
Разом:	9 695,9	8 508,9	-1 187,0

Надходження коштів АМКУ за спеціальним фондом державного бюджету порівняно з 2022 роком зменшилася на 1,2 млн грн, у тому числі надходження як плата за відшкодування витрат, пов'язаних із розглядом заяв про надання дозволу на концентрацію, – 1,1 млн гривень.

Стан виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аналізу Звіту Антимонопольного комітету України за 2022 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету

Із п'яти наданих Рахунковою палатою рекомендацій Комітетом:

виконано 2;

виконано частково 2;

не виконано 1.

Так, за результатами аналізу Звіту АМКУ за 2022 рік, Рахунковою палатою прийнято рішення від 27.06.2023 № 13-4, яке надіслано АМКУ та рекомендовано:

створити відкритий реєстр розпочатих досліджень ринків та відобразити інформацію про стан реалізації досліджень ринків у річному звіті. Комітет частково виконав цю рекомендацію через законодавчі обмеження та з метою економії бюджетних коштів;

забезпечити здійснення заходів щодо визначення в рішеннях про повернення до відповідного бюджету суми незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції. Ця рекомендація залишається

нереалізованою через законодавчі зміни, які спрощують механізм надання державної допомоги на період дії воєнного стану;

унормувати питання застосування Комітетом при розрахунку базового розміру штрафу коригуючих коефіцієнтів (від 0,05 до 2). Комітет повністю виконав цю рекомендацію, затверджений Порядок визначення розміру штрафу, що накладається за порушення законодавства про захист економічної конкуренції;

провести аналіз кадрового забезпечення діяльності АМКУ та з урахуванням результатів здійснити заходи щодо оптимізації штатних посад Комітету. Ця рекомендація виконана в повному обсязі, відповідно до постанови Уряду граничну чисельність АМКУ оптимізовано;

розробити та затвердити план заходів щодо усунення виявлених аудитом порушень і недоліків та забезпечити його виконання. АМКУ частково виконав цю рекомендацію: затверджено план щодо усунення виявлених недоліків із двох заходів.

ВИСНОВКИ

Повнота висвітлення результатів діяльності. Викладена у Звіті АМКУ за 2023 рік інформація в цілому відображає результати діяльності Комітету та стан виконання законодавчо визначених завдань і повноважень. Інформацію подано із використанням інфографіки (таблиці, діаграми, графіки, малюнки), що допомагає її сприйняттю.

Прогалини у висвітленні результатів діяльності. Інформацію про результати діяльності Комітету повною мірою не систематизовано і розпорошено по Звіту АМКУ за 2023 рік.

Виявлено окремі некоректні порівняння, що ускладнює або унеможлиблює здійснення їх оцінки. У Звіті АМКУ за 2023 рік відображено стан виконання окремих результативних показників діяльності АМКУ порівняно з попередніми роками. При цьому такі показники неповною мірою узгоджуються з результативними показниками паспорта бюджетної програми за 2023 рік. Інформації про стан виконання результативних показників паспорта бюджетної програми за 2023 рік не розкрито.

Інформація щодо двох показників, які, на думку Комітету, характеризують ефективно виконання покладених на нього завдань, достатньою мірою не обґрунтована. Зокрема, не розкрито інформацію щодо публічних закупівель, за якими виявлено змову під час проведення торгів у сумі 5,0 млрд гривень. Також є ризик у частині правильності розрахунку Комітетом економічного ефекту в сумі 7,9 млрд грн через неоднозначне тлумачення положень методології його визначення, у тому числі розрахункового періоду, неврахування визнаних судами недійсними рішень Комітету та включення до розрахунку показників попереднього звітного періоду. Інформація про виконавчі провадження та визнані

у судовому порядку недійсними рішення АМКУ, скасовані штрафні санкції наведена неповною мірою.

Нормативно-правові вимоги до звіту про діяльність АМКУ не сформовані. Закон 3659 не визначає вимог до форми чи змісту звіту про діяльність АМКУ, зокрема структури, обсягу інформації про діяльність Комітету, у тому числі тієї, що впливає на виконання Державного бюджету України. Порядок формування та подання звіту про діяльність Комітету до Верховної Ради України Регламентом АМКУ та іншими внутрішніми актами (порядком, процесом, положенням чи методикою) також не врегульовано. Невизначеність конкретних вимог до цього документа зумовлює ризики неповноти відображення інформації про діяльність АМКУ та не сприяє прозорості.

Планування діяльності Комітету є недосконалим. У Плані роботи АМКУ на 2023 рік не визначено очікуваних показників діяльності, що ускладнює аналіз та оцінку його виконання.

Реалізація минулорічних рекомендацій Рахункової палати. Комітетом повною мірою не реалізовано рекомендації, надані за результатами аналізу Звіту АМКУ за 2022 рік. З п'яти наданих Рахунковою палатою рекомендацій Комітетом виконано лише дві, ще дві – виконано частково, одна рекомендація залишилась невиконаною.

Так, через законодавчі обмеження та з метою економії бюджетних коштів Комітет частково виконав рекомендацію щодо створення відкритого реєстру розпочатих досліджень ринків та відображення інформації про стан реалізації досліджень ринків у річному звіті. Також частково виконано рекомендацію щодо розроблення та затвердження плану заходів з усунення виявлених аудитом порушень і недоліків та забезпечення його виконання: затверджені плани заходів досі не виконано.

Рекомендація щодо визначення в рішеннях про повернення до відповідного бюджету суми незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції, залишається нереалізованою внаслідок законодавчих змін, які спрощують механізм надання державної допомоги на період дії воєнного стану.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Звіт надіслати АМКУ та рекомендувати:

розробити і затвердити окремий порядок/регламент/методологію щодо формування звіту про діяльність Комітету, у тому числі щодо впливу на виконання Державного бюджету України;

привести у відповідність з вимогами Закону 3659 назву звіту, який щороку АМКУ подає до Верховної Ради України;

розробити і затвердити план діяльності на середньостроковий період;

забезпечити розроблення та затвердження річних планів роботи із визначенням конкретних очікуваних результатів, строків їх досягнення та відповідальних виконавців;

переглянути положення Порядку 17 в частині розрахунку розміру економічного ефекту;

розробити та затвердити план заходів щодо усунення виявлених контрольним заходом порушень і недоліків та забезпечити його виконання.

Член Рахункової палати

Геннадій ПЛІС